

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas uzklausīšanas sanāksme

par AS “Conexus Baltic Grid” iesniegto dabasgāzes uzglabāšanas ilgtermiņa tarifu un tarifu vērtībām 2019./2020.gada Inčukalna pazemes gāzes krātuves ciklam.

Protokols

Rīgā

2018.gada 9.novembrī

Nr.25A

Sanāksmi vada:

Viesturs Kadiķis, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Enerģētikas departamenta Tarifu un infrastruktūras nodaļas vadītājs.

Piedalījās:

Rota Šņuka, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes locekle; **Intars Birziņš**, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes loceklis;

Imants Mantinš, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes loceklis;

Māra Bērziņa, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes priekšsēdētāja padomniece;

Kaspars Rumba, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes locekles R.Šņukas padomnieks;

Jānis Mikelsons, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas izpilddirektors;

Alla Vanaga, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Ekonomiskās analīzes departamenta direktore;

Inga Balabkina, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Juridiskā departamenta Enerģētikas lietu nodaļas vadītāja;

Dace Bite, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Enerģētikas departamenta direktora pienākumu izpildītāja

Jānis Kalējs, AS “Latvijas Gāze” pārstāvis;

Romāns Tjurins, AS “Latvijas Gāze” pārstāvis;

Juris Taškāns, AS “Latvijas Gāze” pārstāvis;

Artūrs Salkazanovs, AS “Latvijas Gāze” pārstāvis;

Ance Ansone, Ekonomikas ministrijas pārstāve;

Kristaps Ločmelis, AS “Latvenergo” pārstāvis;

Andris Rudzītis, SIA “Jūrmalas Īdens” pārstāvis;

Krišjānis Baidekalns, AS “AJ Power Gas” pārstāvis.

Uzaicinātie:

Mārtiņš Gode, AS “Conexus Baltic Grid” valdes loceklis;

Marita Šeine, AS “Conexus Baltic Grid” plānošanas un analīzes daļas vadītāja;

Dace Baltābola, AS “Conexus Baltic Grid” sabiedrisko attiecību vadītāja;

Kristiāns Poriņš, AS “Conexus Baltic Grid” juriskonsults;

Filips Bibiks, AS “Conexus Baltic Grid” pārstāvis.

Protokolē:

Svetlana Orlova, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Enerģētikas departamenta Tarifu un infrastruktūras nodaļas vecākā eksperte.

V.Kadiķis aicina AS “Conexus Baltic Grid” valdes locekli iepazīstināt diskusijas dalībniekus ar informāciju par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā (turpmāk – Regulators) iesniegtajām dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu vērtībām 2019. / 2020.gada Inčukalna pazemes gāzes krātuves ciklam un piedāvāto ilgtermiņa produktu.

**Komersanta informācija par iesniegtajiem dabasgāzes uzglabāšanas tarifiem
2019. / 2020. gada Inčukalna pazemes gāzes krātuves ciklam.**

M.Gode iepazīstina sanāksmes dalībniekus ar Regulatorā iesniegtajām dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifiem (turpmāk – Tarifi) un to iesniegšanas iemesliem.

Šobrīd uzglabāšanas pakalpojumu tarifu pārskata cikls ir trīs gadi (turpmāk - Tarifu cikls). Atļautie ieņēmumi Tarifu ciklam ir noteikti vienu reizi un tie veido 22,3 milj. euro gadā. Šajā periodā komersanta izdevumi, kuri tiek segti no dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma ieņēmumiem, ir fiksēti Tarifu ciklam un tie katru gadu netiek pārskatīti. Ar Regulatora 2018.gada 26.aprīļa lēmmu Nr.47 “Par akciju sabiedrības “Conexus Baltic Grid” dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifiem” (turpmāk – Lēmums) tika ieviesti jauni diferencēti krātuves pakalpojumu produkti – tirgus produkts (turpmāk – TP) un grupētās jaudas produkts (turpmāk – GJP). GJP tarifu var koriģēt pēc dabasgāzes iesūknēšanas sezonas beigām, ja faktiskie iesūknētie dabasgāzes apjomi ir lielāki nekā prognozētie, un komersants ir guvis lielākus ieņēmumus nekā Tarifu cikla noteiktie ieņēmumi. Savukārt gadījumos, ja ieņēmumi ir mazāki nekā Tarifu ciklā noteiktie, negūtie ieņēmumi tiek apkopoti par 3 gadiem un pārnesti uz nākošo tarifu pārskata ciklu.

Kā jau iepriekš tika minēts, GJP tarifs var tikt pārrēķināts un samazināts. Ar GJP tarifu vērtību noteikšanu tiek noteikti GJP tarifa “griesti” uz nākošo dabasgāzes iesūknēšanas sezonu. Gadījumos, ja iesūknētais dabasgāzes apjoms ir lielāks, tad GJP tarifs tiek pārrēķināts.

TP tarifs ir piesaistīts ziemas/vasaras cenu starpībai, kas tiek prognozēta biržā, tādā veidā dodot iespēju komersantiem glabāt Inčukalna pazemes gāzes krātuvē apjomu, kas ir balstīts uz tirgus principiem. TP tarifs tiek noteikts katru pirmdienu (*Gaspool* nākošā mēneša un nākošās sezonas cenas starpība, ko publicē *Powernext*) un ir spēkā turpmāko nedēļu. TP ir pieejams līdz katra gada 31.augustam. Dabasgāzes iesūknēšanas sezonu uzsākot, TP tiek noteikta tarifa “grīda”.

Uz šo dabasgāzes iesūknēšanas sezonu GJP tarifu “griesti” tika apstiprināti 2,95 euro/MWh, savukārt TP tarifu “grīda” tika noteikta 0,92 euro/MWh. Šī gada vasarā ziemas/vasaras cenu starpība bija zemāka nekā tika noteikta TP tarifu “grīda”, līdz ar to visas TP vērtības visu vasaru bija 0,92 euro/MWh.

2018. / 2019. gada Inčukalna pazemes gāzes krātuves cikla rezultāti parāda, ka faktiski rezervētais dabasgāzes apjoms ir mazāks nekā tika prognozēts. Apstiprinot jaudas tarifus, tika plānots, ka kopējais rezervētais dabasgāzes apjoms būs 16 543 000 MWh, tajā skaitā GJP 3 500 000 MWh un TP 13 043 000 MWh. Faktiski iesūknēšanas sezonas

laikā tika rezervēts par 3 095 866 MWh mazāk nekā bija plānots. Iesūknētā apjoma starpība ir vērojama gan GJP, gan TP. Līdz ar to 2018. / 2019. gada Inčukalna pazemes gāzes krātuves cikla ieņēmumu iztrūkums plānots 3,4 milj. euro apmērā jeb 15,5%. Šāds ieņēmumu iztrūkums ir ļoti būtisks, jo gūtie ieņēmumi nesedz dabasgāzes uzglabāšanas operatora izdevumus, kā arī pārsniedz viena gada iespējamo izmaksu korekciju, kuru uzglabāšanas sistēmas operators varētu atgūt nākošajā tarifu pārskata ciklā, iesniedzot jaunu uzglabāšanas pakalpojuma tarifu projektu.

AS "Conexus Baltic Grid" ir atradusi risinājumu, lai neiesniegtu jaunu uzglabāšanas pakalpojuma tarifu projektu, bet, lai turpinātu strādāt esošā Tarifu Lēmuma ietvaros. AS "Conexus Baltic Grid" ir noteikusi jaunas 2019./2020. gada tarifu vērtības, kas ļautu sasniegt atlātos ieņēmumus pie samazinātiem Inčukalna pazemes gāzes krātuves (turpmāk – Krātuve) rezervācijas apjomiem. Uz doto brīdi prognozētais TP rezervētais apjoms ir 14 TWh apmērā, savukārt GJP – 0,9 TWh apmērā. 14,9 TWh ir pēdējo 3 gadu vidējā rezervētā jauda Krātuvē. Šie prognozētie rezervētās jaudas apjomi izriet no prognozētā Latvijas patēriņa un Krātuves atlikuma, ko AS "Conexus Baltic Grid" prognozē, kas varētu palikt Krātuvē 2019.gada vasarā uz nākamo ciklu.

2019./2020. gada Tarifu ciklā noteiktā TP "grīda" ir 1,37 euro/MWh un atbilstoši šiem pieņēmumiem GJP tarifs, atbilstoši apstiprinātajai GJP tarifu tabulai, 3,68 euro/MWh. Atbilstoši Lēmumam AS "Conexus Baltic Grid" ir pienākums izstrādāt ilgtermiņa produktu. Uz doto brīdi ir izstrādāts divu gadu GJP, kura tarifs veidojas kā TP un GJP tarifu summa – 5,05 euro/MWh.

Tarifu vērtības tika noteiktas sekojoši – tika noteikta nepieciešamā TP "grīda". "Grīda" tika noteikta brīdī, kad beidzās dabasgāzes iesūknēšanas seansa. Pamatprincips "grīdas" noteikšanai bija tāds, lai tā būtu salīdzināma gan ar ziemas/vasaras cenas starpību, gan nodrošinātu minimālu ieņēmumu apjomu, kas nepieciešams, lai uzglabāšanas pakalpojuma operators varētu ilgtspējīgi darboties. 1,37 euro/MWh ir līmenis, kurš atļauj uzglabāšanas pakalpojuma operatoram gūt ieņēmumus, kas nosedz izmaksas un nerada pārāk lielu iztrūkumu ieņēmumos gadījumā, ja tiek izmantots tikai TP. Nākamajā solī tika novērtēts TP apjoms. Iegūtās 14 TWh izriet no Latvijas lietotāju patēriņa un atlikuma, kurš varētu palikt Krātuvē pēc esošās dabasgāzes izņemšanas sezonas beigām. Tad pēc apstiprinātās TP tarifu tabulas tiek novērtēts TP ieņēmumu līmenis – $1,37 * 14 = 19$ milj. euro. Nākamajā solī tika novērtēts GJP apjoms, kas ir dabasgāzes atlikums, kas varētu palikt Krātuvē. AS "Conexus Baltic Grid" pieņēma, ka tirgotājs efektīvi plānos savas rezervētās dabasgāzes jaudas un attiecīgi visu apjomu, ko paredzēts izņemt viena Krātuves cikla ietvaros glabās TP ietvaros, savukārt GJP tiks izmantots tikai tad, ja iesūknētais dabasgāzes apjoms Krātuvē paliks uz nākamo sezonu. Tad attiecīgi pēc GJP tarifu tabulas nosaka TP ieņēmumu līmenim atbilstošos GJP tarifa "griestus" – 3,68 euro/MWh.

Atbilstoši aprēķinātajām uzglabāšanas pakalpojuma tarifu jaunajā vērtībām TP tarifs pieauga gandrīz par 50%, bet GJP par 25%. Lai gan tarifu pieaugums izskatās ļoti liels, vidējais efektīvais tarifs, nemot vērā produktu dažādību, ir 6,8% jeb 0,09 euro / MWh.

Diskusijas dalībnieku jautājumi un komersanta pārstāvju atbildes par dabasgāzes uzglabāšanas tarifiem.

V.Kadikis Vai Jūs varētu plašāk pastāstīt par prognozēto GJP apjomu 0,9 TWh apmērā.

M.Gode Šobrīd Krātuvē ir rezervētas 13,4 TWh dabasgāzes un prognozētais apjoms, ko tirgotāji izņems ir 12,5 TWh, tātad uz nākamo sezonu paliks 0,9 TWh. 12,5 TWh ir

apjoms, kas tika izņemts no Krātuves arī iepriekšējās divās sezonās. Šis apjoms tika izņemts gan Latvijas lietotāju vajadzībām, gan arī tuvākajām kaimiņvalstīm. AS “Conexus Baltic Grid” neparedz būtiskas izmaiņas dabasgāzes apjomam, kas tiks izņemts no Krātuves.

K.Baidekalns Vai gadījumā šo aprēķinu nevajadzētu pamainīt, nēmot vērā noteikto dabasgāzes izsūknēšanas sezonas beigu termiņu, kurš šobrīd ir noteikts 2019.gada 15.aprīlis, kas visdrīzāk ir par agru, nēmot vērā, ka 2018.gadā rīkotās izsoles nosacījumi paredz, ka dabasgāze Krātuvei ir jāglabā līdz 2019.gada 1.martam. Savukārt pagājušajā gadā dabasgāzes izsūknēšanas sezona beidzās 31.maijā.

M.Gode Šī gada pavasara pieredze rāda, ka martā un aprīlī tika izņemtas 3,7 TWh. Attiecīgi, ja uz 1.martu Krātuve saglabājās vairāk nekā nepieciešamā 3,1 TWh, tad pusotra mēneša laikā izņemt 2,2 TWh, nēmot vērā šī gada pieredzi, nevajadzētu būt lielai problēmai. Līdz ar to konservatīvi vērtējot šo paredzamo atlikumu un pieņemot, ka tirgotāji savas dabasgāzes plūsmas ir plānojuši un izolē ir piedalījušies, nēmot vērā klientu paredzamo pieprasījumu pēc dabasgāzes, nav iemesla prognozēt, ka Krātuvei paliks lielāks dabasgāzes apjoms. AS “Conexus Baltic Grid” pieredze liecina, ka pusotra mēneša laikā (no 1.marta līdz izņemšanas sezonas beigām) ir iespējams izņemt vairāk nekā 3 TWh dabasgāzes apjoma.

K.Baidekalns Vai Jūs varētu pakomentēt, kā tarifu pieaugums ir iespējams 6,8%, jo vidēji aritmētiski pieaugums ir krietni lielāks.

M.Gode Vidējais efektīvais tarifs 2019. / 2020. gada Krātuves sezonai ir 1,5 euro/MWh un tas veidojas ne gluži aritmētiski, bet proporcionāli diviem galvenajiem produktiem, kas veido ienēmumus – TP, kura tarifs ir plānots 1,37 euro / MWh un GJP - 3,68 euro / MWh. Šis vidējais rādītājs norāda uz to, ka TP īpatsvars vidējā “produktu grozā” ir ievērojami lielāks. Līdz ar to vidējais tarifu pieaugums ir tikai 6,8%.

K.Baidekalns Tātad tā ir tikai sakritība, ka Jūsu iepriekš demonstrētās *Uzglabāšanas tarifu salīdzinājuma* tabulas pirmās kolonas summu dalot ar trīs iegūstam 1,4, kas arī ir vidējais efektīvais tarifs?

M.Gode Jā.

V.Kadiķis Pastāstiet, lūdzu, par divu gadu GJP nosacījumiem.

M.Gode Kā jau iepriekš tika minēts tarifs tiek noteikts summāri, saskaitot TP un GJP tarifus. Divu gadu GJP pamatnosacījumi ir tādi paši kā vienas sezonas GJP. Tirgotāju seminārā tika uzzdots jautājums, vai šim divu gadu GJP mainīsies tarifs, ja mainīsies GJP tarifs. Pēc diskusijām gan uzņēmumā, gan ar Regulatoru tika konstatēts, ka tarifa korekcija ir iespējama tikai GJP. Savukārt divu gadu GJP ietekmēs GJP tarifu, jo šī produkta ienēmumi tiks nēmti vērā pārrēķinot GJP tarifu. Divu gadu GJP tarifa izmaiņu ieviešana radītu nevajadzīgu neskaidrību par to, kāds varētu būt šī produkta tarifs. AS “Conexus Baltic Grid” ieskatā divu gadu GJP tarifam ir jābūt fiksētam, tādā veidā nodrošinot papildu skaidrību par sagaidāmajiem tarifiem, līdz ar to AS “Conexus Baltic Grid” paredz, ka divu gadu GJP tarifs paliks nemainīgs divus gadus, neatkarīgi no GJP tarifa. Divu gadu GJP paredzētas tādas pašas prioritātes, kā GJP.

K.Ločmelis Es arī gribētu padiskutēt par produktu izveidošanu un to pieejamību. AS “Conexus Baltic Grid” informēja, ka TP ir būvēts uz nepieciešamo ieņēmumu bāzes, savukārt, es uzskatu, ka Jūs to būvējat, kā GJP, un tirgus dalībnieki iegūst divus GJP, no kuriem neviens nav TP, viens ir lētāks, otrs dārgāks. Manuprāt, tāda pati ir bijusi arī iepriekšējā pieredze, kad Jūs noteicāt šī produkta “grīdu” būtiski augstāku nekā TP ekonomiskā vērtība. Un šis arī ir tas iemesls, kāpēc Krātuvē uzglabātais apjoms bija zemāks nekā plānots. Kāpēc neizpildījās prognozes par plānoto GJP apjomu. Ja TP “grīda” vēsturiski netiktu noteikta tik augsta, vai kopējie uzglabāšanas segmenta ieņēmumi būtu lielāki vai nē? Piemēram, AS “Latvenergo” ir pilnīgi skaidra stratēģija, un iesūknētais dabasgāzes apjoms bija mazāks, jo AS “Latvenergo” redzēja, ka noteiktā TP “grīda” ir būtiski virs produkta faktiskās vērtības. Šobrīd AS “Latvenergo” meklē risinājumus, kā apgādāt savus klientus un paši sevi ar tiešajām dabasgāzes piegādēm. AS “Latvenergo” ir nosūtījusi AS “Conexus Baltic Grid” un Regulatoram vēstuli ar piedāvātajām jaunajām uzglabāšanas pakalpojumu tarifu vērtībām. Protams, TP ir jānosaka “grīda”, lai tas nekļūtu par produkta ar “0” vērtību. Modelēšana, ko ir veikusi AS “Latvenergo”, parāda, ka piedāvātais TP tarifs 1,37 euro ir būtiski virs šī brīža TP vērtības, nemot vērā šī brīža dabasgāzes biržu cenas. Pieņemot šādu tarifu, AS “Conexus Baltic Grid” iegūst to, ka TP tiks iegādāts ierobežotā daudzumā, jo TP ekonomiskā vērtība būs zemāka. AS “Latvenergo” ierosina vēlreiz paskatīties, kāda ir TP “grīda”, pēc AS “Latvenergo” veiktās modelēšanas ar 90% varbūtību vasaras / ziemas cenu starpība nākošajā gadā ir robežas no 0,8 euro/MWh līdz 1,8 euro/MWh. AS “Latvenergo” ierosina noteikt TP “grīdu” 0,80 euro/MWh, šī robeža ar 90% varbūtību atbilstu zemākajai iespējamajai dabasgāzes cenu starpībai, kas ļaus tirgus dalībniekiem pilnvērtīgi izmantot TP. Manuprāt, šī brīža piedāvātā TP “grīda” ir ekonomiskai vērtībai neatbilstošs tarifs.

Otra lieta, ko gribētu ierosināt AS “Latvenergo”, ir uzsākt TP tirdzniecību atrāk par iesūknēšanas sezonas sākumu. Jo gadījumos, ja TP ir izveidots kā ekonomiski pamatots produkts, tas ir veids, kā tirgus dalībniekiem ir iespēja klientiem pozicionēt fiksētās cenas.

M.Gode Es vispirms atbildēšu uz otro ierosinājumu. TP ir pieejams no iesūknēšanas sezonas sākuma, attiecīgi, ja iesūknēšanas sezona sāksies ar 2019.gada 15.aprīli, tad TP būs pieejams no nākošās pirmsdienas.

Atbildot uz pirmo komentāru. Krātuve ir regulēts segments un atbilstoši tam AS “Conexus Baltic Grid” ir nepieciešams nosegt izmaksas, kuras saistītas ar Krātuves darbību. Pavasarī tika aptaujāti dabasgāzes tirgotāji, lai noskaidrotu viņu motivāciju pie dažādiem tarifiem glabāt dabasgāzes apjomu Krātuvē. Nemot vērā saņemtās atbildes tika plānoti tarifi Tarifu ciklam. Apjoms 16,5 TWh pret TP “grīdu” 0,92 euro/MWh bija tas, kas tika izsecināts kā optimālais variants. Dabasgāzes cenas neparedzamības dēļ, situācija izveidojās pavisam savādāka nekā tika plānots. Manuprāt, pavasarī, kad tika pieņemts Lēmums par dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifiem, neviens nevarēja prognozēt, ka dabasgāzes ziemas / vasaras cenas starpība būs tik zema, jo pēdējos gados šī starpība nav bijusi tik zema. Līdz ar to AS “Conexus Baltic Grid” ir situācijā, kad no vienas puses ir pienākums nosegt Krātuves radušās izmaksas, un AS “Conexus Baltic Grid” valde nevar pieņemt lēmumu strādāt zem pašizmaksas, līdz ar to šajā situācijā ir nepieciešamība noteikt šādu TP “grīdu”. Tajā pašā laikā skatoties nākotnē, AS “Conexus Baltic Grid” arī redz tādas cenas starpības, kā minējāt, un TP noteiktā “grīda” iekļaujas diapazonā no 0,8 euro/MWh līdz 1,8 euro/MWh, līdz ar to šis ir veids, kā AS “Conexus Baltic Grid” var nosegt savas radušās izmaksas, tajā pašā laikā dodot iespēju tirgotājiem izbaudīt tirgus piedāvātās cenas.

K.Ločmelis Es tomēr oponēšu Jūsu viedoklim. Pieņemot šādu lēmumu, Jūs pieļausiet tieši to pašu kļūdu, kuru pieļāvāt šogad pavasarī. Jūs aptaujājāt dabasgāzes tirgus dalībniekus vienā noteiktā brīdī, kad dabasgāzes tirgū bija konkrētas vasaras/ziemas cenas starpības. Uz šīs cenu starpības bāzes Jūs balstījāt pieņēmumu, ka dabasgāzes tirgus dalībnieki glabās noteiktu dabasgāzes apjomu. Bet realitātē tajā brīdī, kad cenu starpība ir 0,50 euro/MWh, tirgus dalībniekiem nav vēlmes glabāt dabasgāzi par 0,92 euro/MWh. Tas ir ekonomiski ļoti labs jautājums, vai tas apjoms, ko Jūs neieguvāt par 0,50 euro/MWh atsver to, ko Jūs ieguvāt no citiem. Pagājušajā sezonā tika glabāts mazāks dabasgāzes apjoms, jo TP “grīda” tika noteikta virs šī produkta ekonomiskās tirgus vērtības. Un šobrīd notiek tieši tas pats. Dabasgāzes iesūknēšanas sezonas beigās, noteiktā periodā, AS “Conexus Baltic Grid” irnofiksējusi vasaras/ziemas cenu starpību, izdomāja, ka tā ir laba, bet, kas notiks brīdī, kad cenas starpība būs zemāka? Šāda situācija ir jau izveidojusies. AS “Conexus Baltic Grid” atkal nonāks situācijā, kad dabasgāzes tirgus dalībnieki pēc iespējas izvairīsies no dabasgāzes glabāšanas Krātuvē, jo piedāvātais tarifs nav ekonomiski pamatots.

M.Gode Tas ir normāls tirgus risks, ar kuru saskaras jebkurš bizness. Ja tirgus cenas ir zem pašizmaksas, tad, protams, prognozētais dabasgāzes apjoms netiek uzglabāts. AS “Conexus Baltic Grid” apzinās, ka šāds risks pastāv un Krātuves piepildījums varētu būt mazāks nekā prognozēts. Tajā pašā laikā nosakot TP “grīdu” zemāku, AS “Conexus Baltic Grid” vērtējumā, kopējie riski ir daudz lielāki.

M.Bērziņa Manuprāt, AS “Conexus Baltic Grid” būtu jāveic daudz pamatīgāka cenu jūtīguma analīze, jo iepriekš parādītajā prezentācijā (cenas noteikšanas soļi), Jūs skaidrojāt, ka, izejot no AS “Conexus Baltic Grid” ieņēmumu atgūstamības viedokļa, Jūs nenonāksiet pie 14 TWh. AS “Conexus Baltic Grid” TP jauno “grīdu” noteica 12.oktobrī, kad beidzās dabasgāzes iesūknēšanas sezona, bet spēkā esošais normatīvais regulējums ļauj to darīt līdz 1.martam, tāpēc, varbūt, ir vērts atkārtoti izpētīt cenu jūtīgumu, līdz brīdim, kad ir jānofiksē TP “grīda”.

M.Gode Jāņem vērā, ka tarifu ietvars ir fiksēts. Attiecīgi, ja tiek modulēta situācija, kad TP “grīda” tiek noteikta ievērojami zemāka, teiksim 0,92 euro/MWh, kā tas ir šobrīd, tad nepalielinot uzglabāto dabasgāzes apjomu, tiek iegūts krieti lielāks GJP tarifs. AS “Conexus Baltic Grid” ir modelējusi situāciju, ka, ja tiek samazināta TP “grīda”, GJP tarifs pieaug divas reizes. Tāpat jāņem vērā tas, ka arī nākošajā gadā ir jāorganizē izsole, līdz ar to šīs izsoles izmaksas būtu ievērojami lielākas, ja GJP tarifs palielinātos. Tarifu shēma ir uzbūvēta tā – ja vienā pusē kaut kas samazinās, tad otrā pusē - palielinās. Katrs var nomodulēt situāciju, kāda pastāvēs dabasgāzes tirgū, izmantojot ar Lēmumu apstiprināto tarifu tabulu, kura ir pieejama AS “Conexus Baltic Grid” mājaslapā. Samazinot TP “grīdu”, automātiski pieaug GJP tarifs, un var prognozēt, ka nākamā gada izsoles par dabasgāzes apjoma 3 TWh apmērā nodrošināšanas izmaksas būs ievērojami lielākas nekā tās bija šogad.

M.Bērziņa Tomēr es uzskatu, ka līdz 2019.gada 1.martam vajadzētu veikt cenu jūtīguma analīzes un skatīties, kādas ir reālās vasaras/ziemas cenu starpības.

M.Gode Paldies par ieteikumu. Mēs noteikti šādu jūtīguma analīzi sagatavosim un iesniegsim Regulatoram vērtēšanai.

J.Kalējs Man arī būs vairāki jautājumi par lietām, kas jau iepriekš izskanēja. Runājot par TP tarifa noteikšanu, šobrīd termiņš tarifu noteikšanai ir diezgan izplūdis un noteikts līdz konkrētam datumam. Līdz ar to AS “Conexus Baltic Grid”nofiksē TP “grīdu” tajā brīdī, kad uzskata par visizdevīgāko. Kā iepriekš minēja M.Gode, tas ir saistīts arī ar TP “grīdas” ietekmi uz GJP tarifu. Te būtu svarīgi vērtēt, kad beidzas Krātuves iesūknēšanas sezona – vai tas ir 14.oktobrī, vai, spriežot pēc AS “Conexus Baltic Grid” mājaslapā pieejamās informācijas, 12.oktobrī. Paskatoties 12.oktobra vasaras/ziemas cenu starpību, tā ir 1,37 euro/MWh, kas ir vienīgā diena, kad tā ir tik augsta, pārējās dienās šī cenas starpība ir zem 1,37 euro/MWh. Lai dabasgāzes tirgotājiem būtu skaidrība, vajadzētu vienoties par principu, kad tiek nofiksēta TP “grīda”. Teiksim, nofiksējam katru gadu 10.oktobrī, kāda cenu starpība ir šajā dienā, tādu TP “grīdu” arī nofiksējam, varbūt, jānosaka vidējā svērtā cenu starpība no iesūknēšanas sezonas beigām līdz 1.janvārim, iespēju ir daudz un tās ir tikai idejas. Pēc AS “Conexus Baltic Grid” demonstrētajiem tarifu noteikšanas soliem, AS “Latvijas Gāze” ir veikusi matemātiskus aprēķinus, kurus nosūtīja arī Regulatoram. AS “Latvijas Gāze” pēc dažādiem pieņēmumiem sanāca, ka Krātuvē izņemšanas sezonas beigās GJP varētu palikt 1,3 TWh, pēc ar Lēmumu apstiprinātās GJP tarifu tabulas sanāk, ka GJP tarifs ir apmēram 2,94 euro /MWh. Tas ir pie nosacījuma, ka nākošgad neviens neveiks lielākas GJP rezervācijas kā šogad, un apjoms Krātuvē paliks tik liels, kā tas ir šogad. Arī šo vēl varētu analizēt, ja kāds tirgus dalībnieks norezervēs lielāku apjomu, jo, ja Krātuvē paliks lielāks apjoms, tad GJP tarifs samazināsies, kas ir atbilstoši šobrīd spēkā esošai Dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikai. Šī brīža GJP noteiktais tarifs 3,68 euro /MWh ir par 0,70 euro /MWh lielāks nekā AS “Latvijas Gāze” veiktajā aprēķinā.,.

Otrs jautājums, kas ir ļoti svarīgs AS “Latvijas Gāze”, kā arī citiem dabasgāzes tirgotājiem, ir saistīts ar Krātuves izņemšanas sezonas beigu datumu. Tajā brīdī, kad tika izsludināta izsole par dabasgāzes nodrošināšanu, AS “Conexus Baltic Grid” mājaslapā publiskā informācija norādīja uz to, ka Krātuves izņemšanas sezonas beigu datums būs 31.maijs. Es nezinu, kā pārējie tirgotāji, bet AS “Latvijas Gāze”, piedaloties izsolē, šo faktu nēma vērā, ka līdz 2019.gada 31.maijam izsolīto dabasgāzes apjomu varēs izmantot. Tad, kad oktobra mēnesī AS “Conexus Baltic Grid” rīkoja prezentāciju par jaunajiem dabasgāzes tarifiem, izskanēja informācija, ka Krātuves izņemšanas sezonas beigu datums jau būs 15.aprīlis, līdz ar to izņemšanas sezona saīsinās par 1,5 mēnesi. Šodien AS “Conexus Baltic Grid” mājaslapā pieejamā informācija liecina, ka Krātuves izņemšanas sezonas beigu datums būs 30.aprīlis. Saskaņā ar Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumiem (turpmāk – Noteikumi) izņemšanas sezonas beigu datums ir ne ātrāk par 15.aprīli. Varbūt, vajadzētu vienoties, ka ir konkrēts datums, kad beidzas Krātuves izņemšanas sezona, ja tas ir 31.marts, tad AS “Conexus Baltic Grid” publicē to mājaslapā, lai visi tirgotāji nākamajā gadā, veicot aprēķinus izsolei, var rēķināties, ka Krātuves izņemšanas sezona nebeigsies ātrāk par 31.martu. Te ir jāpiemin arī risks par nākamā gada izsoli, ja tiek noteikts Krātuves izņemšanas sezonas beigu datums 31.marts, tad principā, vai nu AS “Conexus Baltic Grid” neiegūs nepieciešamo apjomu, vai arī piedāvātās cenas būs ļoti augstas. Ja izsoles ietvaros izsolītā dabasgāze jānoglabā Krātuvē līdz 1.martam, tad tirgus dalībniekiem ir tikai mēnesis, lai Krātuvē noglabāto dabasgāzi izlietotu. Protams dabasgāzes tirgus vēl ir jauns un mēs visi tikai mācamies, bet kopā ir jāatrod labākais risinājums.

M.Gode Runājot par dabasgāzes izņemšanas sezonas beigām, tad AS “Conexus Baltic Grid” pārbaudīs, lai tā informācija, kas šobrīd eksistē, būtu vienāda un nerastos pārpratumi. Tajā pašā laikā iepriekš nofiksēt dabasgāzes izņemšanas sezonas beigu

datumu nav iespējams, jo tas nav atkarīgs no AS “Conexus Baltic Grid”. Kolēgi, kuri ir dabasgāzes nozarē ilgāk nekā es, min, ka ir bijušas situācijas, kad dabasgāzes izņemšana tiek pabeigta ievērojami ātrāk objektīvu iemeslu dēļ, jo ir bijusi auksta ziema un visa dabasgāze jau ir izņemta no Krātuves, līdz ar to nav nekādas nepieciešamības mākslīgi pagarināt dabasgāzes izņemšanas sezonu. Tajā pašā laikā, kā piemēram šogad, ņemot vērā, ka Krātuvē vēl tiek uzglabāta dabasgāze, izņemšanas sezona tiek pagarināta. Es nedomāju, ka ir iespējams tagad, novembrī, pateikt konkrētu datumu un apsolīt, ka tas paliks nemainīgs, jo to ietekmē ne no AS “Conexus Baltic Grid” atkarīgi apstākli. Tas, ko varu apsolīt, ka visa pieejamā informācija būs vienāda visos avotos. Attiecībā uz GJP apjomu, 0,9 TWh aprēķins ir salīdzinoši vienkāršs. Ir zināms, ka Krātuvē ir 13,4TWh un vairāk tur nevar būt. Tātad GJP atlikums uz nākamo sezonu ir vienīgais nezināmais rādītājs jeb apjomu, kurš tiks izņemts. Tātad, ja Jums sanāk, ka Krātuvē uz sezonas beigām paliks 1,3 TWh dabasgāzes, tas nozīmē to, ka Jūs prognozējat, ka no Krātuves izņems 2,1TWh. Līdz ar to ir jautājums par pieņēmumiem, cik silta būs ziema. Ja prognozējam, ka ziema būs tikpat silta kā šī vasara, tad es Jums pilnīgi piekrītu, un visticamāk, ka dabasgāzes apjoms Krātuvē būs daudz lielāks.

J.Kalējs Runājot par dabasgāzes izņemšanas sezonu beigu datumu, protams, es saprotu, kā tas ir tehniski – palika siltāk, sezoņa turpinās ilgāk, palika auksti- pretēji. Runa ir par ekonomiskajiem aprēķiniem, kurus veic tirgotāji, balstoties uz AS “Conexus Baltic Grid” publiski sniegto informāciju. Zinot dabasgāzes izņemšanas sezonas beigu termiņus, tirgotāji uz to balstās, aprēķinot izsoles izmaksas. Vai mēs varam vienoties, ka tiek noslēgtais dabasgāzes izņemšanas sezonas beigu datumu, kuru, protams, AS “Conexus Baltic Grid” var koriģēt atbilstoši faktiskajai situācijai. Arī tirgotāji balsta savus aprēķinus uz potenciāliem patēriņiem. Būs divu gadu produkts, tas ir ļoti labi, bet arī, ja dabasgāzes izņemšanas sezonā ir līdz 31.maijam un tirgotāji zin, ka sezona nebeigsies ātrāk, tad, iespējams, ka tirgotāji izsolē piedalīsies ar krietni izdevīgāku piedāvājumu.

V.Kadiķis No Noteikumiem izriet, ka dabasgāzes izņemšanas sezona nevar beigties ātrāk par 15.aprīli, līdz ar to ir zināms viens konkrēts laiks. Pārējie jautājumi, protams, ir komersanta pusē – uz kāda pamata un kurā brīdī publiski paziņo par dabasgāzes izņemšanas sezonas pagarināšanu. Protams, ja šādi paziņojumi ir publiski, piemēram, mājaslapā vai prezentācijās, tad ir nepieciešami paskaidrojumi no komersanta, kāpēc terminš ir atšķirīgs dažādos avotos, lai tas būtu skaidrs dabasgāzes tirgus dalībniekiem.

M.Gode Šobrīd tiek plānots, ka 2019.gadā izsoli varētu plānot krietiņi ātrāk – martā. Martā jau būtu daudz lielāka skaidrība par to, kad ir paredzamas dabasgāzes izsūknēšanas sezonas beigas, jo ziema jau būs beigusies un būs zināms, cik liels dabasgāzes atlikums ir Krātuve, kā arī, cik lielu apmēru dabasgāzes vēl var pagūt izņemt līdz aprīlim. Līdz ar to, organizējot izsoli martā, daudz vieglāk būs novērtēt izsūknēšanas sezonas beigas un dabasgāzes atlikumu uz nākošo Krātuves sezonu.

J.Kalējs Vai divu gadu GJP attieksies tikai uz no jauna iesūknēto dabasgāzi vai arī uz to dabasgāzi, kura būs palikusi Krātuvē pēc izņemšanas sezonas beigām?

M.Gode Par šo jautājumu AS “Conexus Baltic Grid” vēl nav iekšēji diskutējusi. Šis produkts un tā izmaksas šobrīd ir iesniegtas Regulatoram izvērtēšanai. –. Pie detalizētiem produkta noteikumiem AS “Conexus Baltic Grid” vēl strādā. Ja ir kādi

priekšlikumi, tad tos droši var iesūtīt un mēs tos izvērtēsim un ņemsim iespēju robežās vērā.

V.Kadiķis Man ir viens precizējošs jautājums AS “Latvenergo” pārstāvim. Jūs minējāt, ka Jūs gribētu pagarināt vai samazināt TP periodu.

K.Ločmelis Nē. Tas, kā to redz AS “Latvenergo”, TP, ja tas ir izveidots kā tirgus produkts, kas tiešām atspoguļo gāzes cenas starpību, ir finanšu instruments, kā var mēģināt nodrošināt klientiem dabasgāzes cenas nākamajā ziemā. Respektīvi varētu uzsākt TP tirdzniecību ātrāk. Mēs neprasām, lai to uzsāk tagad, bet, piemēram, apstiprina jaunās vērtības un uzreiz TP ir pieejams rezervācijai uz nākamo iesūknēšanas sezonu. Tad, piemēram, ja pie mums atnāk klients, kurš grib uz nākamo sezonu fiksēt sev gāzes cenas, tas uzreiz ļauj viņam nodrošināt gāzes cenu, rezervējot jau TP, dabasgāzei, kura tiks iesūknēta vasarā. Šobrīd ir tāda problēma, ka TP “netiek klāt” ātrāk par dabasgāzes iesūknēšanas sezonas sākumu, tāpēc mūsu aicinājums ir atvērt TP rezervēšanas sezonu ātrāk, tiklīdz ir apstiprinātas jaunās TP tarifu vērtības.

M.Gode Atbilstoši Lēmumam jaunās TP vērtības Regulatoram ir jāiesniedz līdz 1.martam. Tad es saprotu, ka Jūs labprāt no 1.marta rezervētu TP iesūknēšanas sezonai?

K.Ločmelis Jā, mēs esam gatavi to darīt pēc iespējas ātrāk. Mēs jau labprāt tagad rezervētu TP uz nākamo iesūknēšanas sezonu.

K.Baidekalns Vai ir informācija par ietekmi uz tarifiem, ņemot vērā divu gadu GJP. Kāda varētu būt ietekme uz aiznākamā gada cikla tarifiem, ņemot vērā, ka garantētā ienākumu daļa no GJP varētu samazināties uz divu gadu GJP rēķina?

M.Gode Tā kā nav vēsturisku datu par šādu produktu, tad tā izmantošana un tas, kas attiecas uz GJP tirdzniecību, ir ļoti grūti prognozējams. Es domāju, ka lielāka skaidrība par šī produkta pievilcību tirgotājiem būs redzama martā pēc izsoles. Šobrīd mēs izvairāmies sniegt prognozes, cik daudzi tirgotāji varētu izmantot divu gadu GJP un kā tas varētu ietekmēt nākamā cikla tarifus. Princips ir vispārizināms – jo lielāks apjoms ir Krātuvē, jo zemāks tarifs –, jo krātuves izmaksas ir fiksētas un nemainīgas un tarifus ietekmē apjoms. Ja pieprasījums pēc šī produkta būs liels, tad būs iespēja samazināt gan TP “grīdu”, gan GJP tarifu.

Diskusijas vadītājs

V.Kadiķis

Protokolētāja

S.Orlova